

Maarif Düşüncemizin Kuramsal Temelleri I

Editörler:

Prof. Dr. Burhan AKPINAR

Prof. Dr. Behçet ORAL

Prof. Dr. Bayram ÖZER

Editörler: Prof. Dr. Burhan AKPINAR - Prof. Dr. Behçet ORAL
Prof. Dr. Bayram ÖZER

MAARİF DÜŞÜNCEMİZİN KURAMSAL TEMELLERİ I

ISBN 978-625-6764-58-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2023, Ankara

Yayın-Proje: Begüm Buse Gül
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ada Matbaacılık Yayın San. Tic. Ltdi. Şti. Ostim
OSB Mah. 1578. Cd. No: 21
Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 44093

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Yaklaşık iki asırlık bir buhran ve a'raf dönemini takiben, son birkaç on yıldır yeniden yüzünü gösteren ve Türkiye Yüzyılı olarak isimlendirilen millet uyanışının, şahlanarak çağa damgasını vuracak bir medeniyet ihdasına dönüşmesinde maarife (eğitime) düşen görev, bu medeniyeti kurup, taşıyacak milli ve yerli zihinleri inşa etmektir. Bu görev aslında bir kefarettir, zira Topçu'nun (2016) ifadesiyle, bizatihi bu a'raf halinin müsebbibi, kültür ve maarifteki buhrandır. Yerli ve milli zihin inşası, her şeyden önce tercüme ve taklitten mürekkep mevcut eğitim sisteminin topyekûn olarak ithal ve devşirme tortulardan sıyrılmasına bağlıdır. Çünkü uzun zamandır tercüme ve taklit bilgilerden (aslında malumattan) beslenen Türk Eğitim Sistemi, Yusuf Kaplan'ın tabiriyle *epistemik kölelik* (bilgi esareti) zincirlerini kırmadan, zihinlerdeki yabancı ve ödünç kavramları dönüştürmeden, yerli ve milli zihinleri inşa edemez. Nitekim Sokrat'ın ifadesiyle, önce kendi çalgınızı çalmalısınız, kendi çalgısını çalamayan ne başkasının çalgısını ve ne *de başka herhangi bir çalgıyı çalar*" (Tozlu, 2014). Yerli ve milli zihin inşası konusunda önceki nesillerin çabaları; konuyla ilgili yetişmiş yeterli ilim erbabının bulunmaması, siyasi ve sosyolojik zeminin müsaadesizleri ile zamanın ruhuna muvafık iklimin yakalanamaması gibi zahiri sebeplerle akim kalmıştır. Ancak önceki nesillerin milli maarifle ilgili ektiği tohumlar şimdilerde yeşermiş ve boy atmış gibi görünmektedir. Üstelik kaderin talih ve bahtımızı açtığı, zamanın ruhunun bizi çağırdığı günümüzde, maarif ile ilgili yetişmiş ciddi bir insan kaynağımız da mevcuttur. Dolayısıyla şimdi ihtiyaç, bunları bir araya getirecek heves, niyet ve iradeyi sergilemektir. İşte inşallah bir serinin ilk cildi olan bu kitap, böylesi bir heves, niyet ve iradenin yazıya yansımış halidir.

Bu kitabın temel amaçlarından olan yerli ve milli maarifle ilgili temel dayanakları döşemek, aslında bir insan ve bilgi tasavvurudur. Bunlardan maarifin sebebi, öznesi ve nesnesi olan insanın (eksik insanın) eğitime konu olan öncelikli boyutu, öğrenme makinesi olan beynidir. Bu beyin tabi ki bir bedeninin parçasıdır. İnsanın beynini taşıyan bedenine ait fizyolojik ilkeler, insan bedeninin ortaklığına bağlı olarak evrenselidir. Dolayısıyla insan bedeni ve beyninin fizyolojik işleyişine dair bilgiler ithal edilebilir. Ancak bu beynin fizyolojik işleyişindeki evrenselliğe rağmen, ipucu, uyarıcı ve mesajlara anlam yüklemesi, büyük oranda yerli ve milli birikimin ürünü olan kültürle alakalıdır. Bu yüzden, *eğitimin, evrensel boyutları olsa da, temel fikir ve felsefi boyutları ithal edilemez, ancak üretilir*. Kaldı ki, eğitimin temel fikir ve felsefeleri ağırlıklı olarak içinde yeşerdiği kültürün mahsulü olup, kendisine hastır ve taklit edilemez. Olsa olsa, bunlardan, kendi ocağının ateşini tutuşturmak için yararlanılabilir (Tozlu, 2014). Dolayısıyla yerli ve milli bir maarifin tesisi için, insana dair fizyolojik bilgiler haricindeki evrensel sosyal

ve kültürel fikirlerden istifade edilebilir, ancak başkalarının malı ve gerçekliği olan bu bilgiler olduğu gibi ithal edilemezler. Bunlar, kendi tarihi ve sosyal gerçekliği-miz ile mensubu olduğumuz medeniyet ve kültüre dayalı olarak üretilirler. Bunun anlamı, yerli ve milli maarif ihdasında, insana dair evrensel fizyolojik bilgilerden yararlanılabilir ve ancak, sosyal ve kültürel bilgiler ise milletin mensubu olduğu medeniyet ve kültüre bağlı olarak üretilirler. Zira yerli ve milli maarif, milletin ruhu ve cihanın irfanı ile irtibatla mümkündür (Topçu, 2016). İşte bu kitap, böylesi bir arayışın çabasıdır. Yerli ve milli maarife dair heves, niyet ve iradeleri bir araya getirmeyi amaçlayan bu çaba, yolda düzelecek iyi niyetli ve mütevazı iddia ve bir arayıştır.

Evrensel boyutları olsa da, fikir ve felsefi dayanakları medeniyetimiz ve kültürümüz olan yerli ve milli bir maarifin tesisinde ilk adım, bunu mümkün kılacak kadim kavramlarımızı günümüze taşıyarak parlatmak ve bugüne dair yeni kavramlar üretmektir. Zira insan, kelime ve kavramlarla algılar, düşünür ve itikal eder. Dolayısıyla bu vatanın ve coğrafyanın lehine ve hayrına, iyi niyetli düşünce mahsulleri olan fikir ve felsefeler her şeyden önce, yerli ve milli kavramları gerektirir. Çünkü başkalarına ait yabancı, ödünç veya devşirme kavramlarla, özgün, milli ve yerli düşünmek mümkün değildir. Mümkün olan ise, gecikmeli de olsa, yerli ve milli maarife giden yolun döşeme taşları hükmündeki yerli kavramları, tarihimize başvurup, gün yüzüne çıkarmak, asrın idrakine sunmak ve bunların yol göstericiliğinde bugüne dair yeni ve özgün maarif kavramları üretmektir. Bu yolda zihin inşamızda izleri olan tarihi şahsiyetlere başvururken, bunların maarife dair fikirlerini parlatmak demek, bu fikirleri *modern* diye nitelenen, metafizik fobisine tutulmuş, sanayi ve ticaretin esiri olmuş günümüz eğitimbilim (pedagoji) şablonuna sıkıştırmak değildir. Bu fikirlerin yol göstericiliğinde, çağımıza dair bize ait maarif kavramları üretecek yola revan olmaktadır. Bu yolun isabetli olduğunu anlamak için, Batı'nın eğitim kavramlarına yakından bakmak yeterlidir. Zira günümüzde, eğitimi metalaştırarak dünyaya pazarlayan ve bununla zihinleri kendisine bağlayan ABD başta olmak üzere Batı pedagojisinin amaç, içerik ve usulleri gibi temel fikir ve felsefelerinde antik Yunan, Roma ve Hristiyanlığın izleri rahatlıkla görülebilir. Bu itibarla, Türkiye Yüzyılına kaldıraç görevi üstlenecek yerli ve milli bir maarifin temel fikir ve felsefi kaynaklarına, kavram ve kelime gibi malzemeler temin etmek üzere, zihin inşamızda izleri olan düşünürlerin maarife dair fikirlerini bilmek, bugüne taşımak ve bunları günümüze uyarlamak önemlidir. Çünkü ilm-i Vehbi ve ilm-i kesbi bilgilerin dengesine dayalı ecdadın bu mirası, Topçu'nun (0000) işaret ettiği gibi, hareket kuvvetini Kur'an dan alan kadim kaynaklardır. Bize düşen ise, bu kadim kaynaklar ile bugüne dair idraki buluşturup, birleştirerek, Türkiye Yüzyılı idealini desteklemede maarife düşen görevi ifa etmektir. Bu görev bihakkın

ifa edildiğinde, maarif yuvalarımız (okullarımız), devlet dairesi olmaktan çıkarak, bilgilendirme yanında, ruh ve sizin de inşa eden birer millet ocağına dönüşecektir. Bu dönüşüm aslında kaynağını Kur'an ve Sünnetten alan maarifin, milletin medeniyet ve kültür temelleri olan *din-felsefe-bilim-sanat* ile buluşması ve barışmasıdır. Dün ve bugünü, Doğu ile Batı'yı buluşturan bu barışma, Türkiye Yüzyılı'nı yaşatıp, ileriye taşıyacak olan yerli ve milli zihinlerin inşasında çok önemli olan ortak bir dil ve düşüncenin ortaya çıkması bakımından çok değerlidir. Çünkü Batı'dan farklı biçimde, insanlık ve bizim tarihi tecrübelerimizin mahsulü olan kesbi bilgilere ek olarak, çağı aşan Vehbi bilgiler de içeren bu buluşma ve barışma, bahse konu *epistemik esaret* zincirlerini kırmak ve bize, çağa ve fitrata uygun bir maarif ihdası bakımından kıymetlidir. Yoksa yerli ve milli bir maarif için son on yıllarda kaderin bize bahsettiği ılıman iklimi değerlendiremediğimizde vebal büyüktür. Bu vebalden kurtulmak, memleketimize vefa borcumuzu ifa etmek ve ilmin zekâtını vermek için çıktığımız bu yerli ve milli maarife giden yolda, heves, niyet ve irademize ortak olan tüm yazarlar ile bu kitabın basımına destek veren yayınevi sorumlu ve çalışanlarına minnettarız. Niyet hayr, akıbet hayr inşallah.

Editörler

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Burhan AKPINAR - Prof. Dr. Behçet ORAL
Prof. Dr. Bayram ÖZER

1. Bölüm: Cabir Bin Hayyan ve Bilimsel Düşünce/Araştırma Anlayışı

Prof. Dr. Osman ÇAKMAK, İstanbul Rumeli Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-9293-5572

2. Bölüm: İlk Müslüman Filozof: Kindî

Prof. Dr. Zülfü DEMİRTAŞ, Fırat Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1072-5772

3. Bölüm: Ebu Bekir Er-Râzî'nin Eğitim ve Felsefi Anlayışı

Doç. Dr. Ahmet SAYLIK, Siirt Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7754-2199

Arş. Gör. İrem ELÇİ ÖKSÜZOĞLU, Fırat Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2869-3051

4. Bölüm: Farabi ve Maarif/Eğitim Anlayışı

Prof. Dr. Behçet ORAL, Dicle Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-6885-1683

Dr. Zeynel AMAÇ, Kilis 7 Aralık Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1387-5773

5. Bölüm: El-Kâbisî

Doç. Dr. Yusuf Bahri GÜNDOĞDU, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-8305-8993

Volkan DEMİRBAĞ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-6695-1058

6. Bölüm: İhvan-ı Safa'da Eğitim Anlayışı

Doç. Dr. Volkan DURAN, Iğdır Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0692-0265

7. Bölüm: Yusuf Has Hacib'in Eğitim Anlayışı

Doç. Dr. Şaban BERK, Marmara Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-6821-5249

8. Bölüm: Gazali ve Eğitim

Prof. Dr. Burhan AKPINAR, Fırat Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-3509-0475

9. Bölüm: Fahreddin Er-Razi'nin Eğitim Anlayışı ve İnsan Yetiştirme Modeli

Prof. Dr. Abdullah ADIGÜZEL, Düzce Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-7184-3644

10. Bölüm: Ahi Evran'ın Eğitim ve Sosyal Hayata Etkisi

Doç. Dr. Mustafa TEKKE, Düzce Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-0412-4353

11. Bölüm: Hacı Bektaş Veli

Fulya ŞAHİN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID: 0000-0002-1286-7010
Dr. Ceyla ODABAŞ, Gaziantep Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-0281-4332
Doç. Dr. Recep KAHRAMANOĞLU, Gaziantep Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-6670-8165

12. Bölüm: Mevlâna'nın Eğitim Görüşleri

Prof. Dr. Mustafa ERGÜN
ORCID: 0000-0002-9087-8540

13. Bölüm: Nasiruddin Tusi

Prof. Dr. Cevdet EPÇAÇAN, Siirt Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-8926-3226
Dr. Öğr. Üyesi Uğur EPÇAÇAN, Siirt Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-0240-7093

14. Bölüm: Sadrettin Konevi ve Eğitim

Dr. Rahime ÇELİK, Fırat Üniversitesi
ORCID: 000-0003-4068-415

15. Bölüm: Sa'di Şirazi

Prof. Dr. Cihat YAŞAROĞLU, İnönü Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-9574-1789

16. Bölüm: Yunus Emre ve Eğitim Anlayışı

Doç. Dr. Cihad ŞENTÜRK, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-1276-8653

17. Bölüm: İbni Haldun

Asst. Professor Salah MACHOUCHE, AHAS-KIRKHS
ORCID: 0000-0001-6102-9155
Asst. Professor Mohd Abbas Abdul RAZAK, AHAS-KIRKHS
ORCID: 0009-0009-1531-2510
Prof. Dr. Bayram ÖZER, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-4375-4104

18. Bölüm: Taşköprülüzâde'nin İnsan Yetiştirme Anlayışı

Prof. Dr. Dursun Ali TÖKEL
İstanbul Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-0107-3669
Doç. Dr. Salih AKYILDIZ, Trabzon Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-8569-7411

19. Bölüm: Kınalızâde Ali Efendi

Prof. Dr. Ahmet YAYLA, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-5021-6649

20. Bölüm: İmam-ı Rabbani'nin (Hz.) Maarif Anlayışı

Doç. Dr. Gürkan ERGEN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-6494-6554

21. Bölüm: Kâtip Çelebi

Doç. Dr. Abidin DAĞLI, Dicle Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-3072-8997

22. Bölüm: Erzurumlu İbrahim Hakkı

Dr. Sait ÇAKAN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID: 0000-0002-8041-6297
Doç. Dr. Kasım KARATAŞ, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-2867-9583

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	vii

1. BÖLÜM

CABİR BİN HAYYAN VE BİLİMSEL DÜŞÜNCE/ARAŞTIRMA ANLAYIŞI

Giriş.....	1
Cabir Bin Hayyan'ın Özgeçmişi ve Eğitim/Araştırma Hayatı	3
Cabir'in Buluşları ve Teorileri	4
Endüstriyel Kimya Alanındaki Çalışmaları.....	6
Cabir Bin Hayyan ve Modern Eğitime Katkıları	7
Bilimsel Yöntem ve Bilim Eğitimi	7
Şüphencilik ve Sorgulama	9
Deneysellik, Ölçüm ve Raporlama	10
Cabir'in Görüşlerinin Günümüze Yansımaları Açısından Değerlendirilmesi	12
Bilim Tarihçileri Ne Dedi?	13
Bilimde Motivasyon Kaynağı	14
Motivasyon Nasıl Söndü?	15
Problemin Kaynağı: Din Ayrı Bilim Ayrı Anlayışı.....	17
Bölüm Özeti	18

2. BÖLÜM

İLK MÜSLÜMAN FİLOZOF: KİNDİ

Hayatı ve Şahsiyeti.....	22
Tercüme Hareketi	26
Eserleri	29
Bilgi Teorisi ve İlimler Sınıflandırması.....	34
Eğitimle İlgili Görüşleri.....	36
Kindi'nin Etkileri	39
Kaynakça.....	42

3. BÖLÜM

EBU BEKİR ER-RÂZÎ'NİN EĞİTİM VE FELSEFİ ANLAYIŞI

Giriş.....	45
Ebu Bekir er-Râzî 'nin Hayatı	45
Eğitim Dünyasında Ebubekir er-Râzî'nin İzleri	47
Ebu Bekir er-Râzî ve Eğitim	52
Sonuç.....	56
Kaynakça.....	57

4. BÖLÜM

FARABİ VE MAARİF/EĞİTİM ANLAYIŞI

Giriş.....	59
Farabî'nin Hayatı ve Eserleri	60
Farabî'nin Hayatı	60
Farabî'nin Eserleri	63
Farabî'nin Eğitim ve Öğretim Anlayışı.....	65
Farabî'nin İlim Anlayışı.....	65
Farabî'nin Felsefesi	66
Farabî'de Mantık.....	68
Farabî'de Erdemler (Faziletler)	69
Farabî'nin Eğitim-Öğretim Anlayışı	71
Sonuç ve Değerlendirme	99
Farabî'nin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	99
Farabî'nin Eğitim Modeli	101
Sonuç ve Tartışma	106
Özet	107
Kaynakça.....	110

5. BÖLÜM

EL-KÂBİSÎ

Giriş.....	113
Hayatı.....	114
Eserleri	115
El-Kâbisî'ye Göre İnsan Yetiştirmenin Mimarı Olarak Öğretmen	116
Öğretmenlik Hizmetine Yönelik Usul ve Esaslar	118
Öğretmenlerin Görev ve Sorumlulukları.....	120
Müfredat Programının Hazırlanması	123

Öğretimin Planlanması, Ders Programı ve Çalışma Takviminin Hazırlanması.....	124
Sınıf Yönetimi ve Disipline Dair Usul ve Esaslar.....	125
Öğretim İlke ve Yöntemleri.....	127
Ders Araç-Gereçleri ve Kullanım Usulleri.....	130
el-Kâbisî'nin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	130
el-Kâbisî'nin Modern Eğitime Yaptığı Katkıları.....	134
Bölüm Özeti.....	135
Kaynaklar.....	136

6. BÖLÜM

İHVAN-I SAFA'DA EĞİTİM ANLAYIŞI

Giriş.....	139
Genel Bilimsel, Eğitsel ve Felsefi Görüşleri.....	141
Gelişim ve Öğrenme Konusundaki Görüşleri.....	148
Öğrenme Öğrenmede Deneyimler Esastır.....	149
Eğitimde Çevresel Faktörler Belirleyicidir.....	153
Eğitimde Bireysel Farklılıklar ve Bağlam Göz Önüne Alınmalıdır.....	154
Erken Çocukluk ve Yaşam Boyu Eğitim Önemlidir.....	158
Eğitim İnsanın Olumlu Yönde Gelişimini ve İlerlemesini Esas Alır.....	159
Gelişimde İhtiyaçlar Önemli Rol Oynar.....	160
Öğretim İlke ve Yöntemleri.....	162
Bilgi, Anlam ve Bilgelik.....	162
Öğrenme ve Akıl Yürütme.....	173
Sonuç ve Özet.....	181
Kaynakça.....	184

7. BÖLÜM

YUSUF HAS HACİB'İN EĞİTİM ANLAYIŞI

Giriş.....	187
Yusuf Has Hacib'in Yaşadığı Dönemin Özellikleri ve Hayatı.....	188
Kutadgu Bilig.....	190
Yusuf Has Hacib'in Yaşadığı Dönemde Karahanlılar'da Eğitim.....	193
Yusuf Has Hacib'in Eğitim Anlayışı.....	196
Öğretmen.....	199
Eğitimin İçeriği.....	202
Öğretme-Öğrenme Süreci.....	203
Erken Çocuklukta Eğitim ve Eğitimde Aile Sorumluluğu.....	208

Hayat Boyu Öğrenme	210
Mesleki ve Teknik Eğitim	210
Eğitim Yönetimi	211
Sonuç, Değerlendirme ve Öneriler	212
Kaynakça.....	218

8. BÖLÜM GAZALİ VE EĞİTİM

Giriş.....	221
Özgeçmiş ve Eğitim Hayatı	223
Gazali'nin İnsan, Bilgi ve Eğitim Anlayışı	224
Modern Eğitime Katkıları	233
Sonuç ve Değerlendirme	235
Kaynaklar.....	236

9. BÖLÜM FAHREDDİN ER-RAZİ'NİN EĞİTİM ANLAYIŞI VE İNSAN YETİŞTİRME MODELİ

Giriş.....	239
Fahreddin Er- Razi'nin Özgeçmiş ve Eğitim Hayatı.....	240
Fahreddin er- Razi'nin Başlıca Eserleri ve Ana Temalar.....	241
Kelâm Alanındaki Eserleri	241
Felsefe ve Mantık Alanındaki Eserleri	243
Tefsir Alanındaki Eserleri.....	243
Fıkıh Alanındaki Eserleri	244
Tıp, Astronomi ve Matematik Alanındaki Eserleri	244
Arap Dili ve Edebiyatı Alanındaki Eserleri.....	244
Fahreddin Er-Razi'nin Eğitim Anlayışı ve İnsan Yetiştirme Modeli	244
Fahreddin Er-Razi'nin Modern Eğitime Katkıları	249
Fahreddin Er-Razi Görüşlerinin Günümüze Yansımaları Açısından Değerlendirilmesi.....	250
Bölüm Özeti	254
Kaynaklar.....	256

10. BÖLÜM

AHİ EVRAN'IN EĞİTİM VE SOSYAL HAYATA ETKİSİ

Hayatı	257
Fahredden Razi (1150-1210)	258
Muhyiddin Arabî (1165-1240)	259
Evhadüddin Kirmani (1164-1238)	259
Sadreddin Konevi (1207-1274)	259
Şeyh Edebalı (1206-1326)	259
Ahilik Zaviyesi	260
Ahilik Teşkilatı	260
Ahilik Teşkilatı İşletmesi ve Yapısı	263
Ahilik Fütüvvetnamesi	264
Ahilik ve Eğitim	265
Eserlerinden Çıkarılan Önemli Kavramlar	266
Takva	266
Tefekkür (Akıl)	266
İlim	267
Ahilik Teşkilatı'nın Günümüzün Eğitimine Katkısı	267
Bireysellik	267
Sosyallik	269
Sonuç	270
Ahilik Teşkilatı ve İlgili Araştırma Sonuçları	271
Kaynakça	272

11. BÖLÜM

HACI BEKTAŞ VELİ

Giriş	273
İncelenen Eserler	274
Hacı Bektaş Veli'nin Hayatı	275
Hacı Bektaş Veli'nin Eğitim/İnsan Yetiştirme Anlayışı	276
Hacı Bektaş Veli'nin Eğitim Anlayışındaki Temel İlkeler	278
Dört Kapı Kırk Makam Öğretisi	281
Genel Değerlendirme	283
Sonuç	287
Kaynakça	288